ECLI:LV:AT:2018:0620.11089136002.2.L

Lieta Nr. 1089136002
SKK-J-133/2018
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2018.gada 20.jūnijā

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Inguna Radzeviča,
tiesnesis Artūrs Freibergs,
tiesnese Ļubova Kušnire,
tiesnese Inta Lauka,
tiesnese Marika Senkāne,
piedaloties prokurorei Ilonai Ščepavičutei,
notiesātajiem /pers. B/ un /pers. C/,
notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvjiem Jānim Rozenbergam un Armandam Smanam,

izskatīja atklātā tiesas sēdē mutvārdu procesā notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ pieteikumu par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Aprakstošā daļa

[1] Kriminālprocesā Nr. 1089136002 /pers. B/, /pers. C/, /pers. G/ un /pers. H/ saukti pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas par to, ka viņi, būdami valsts amatpersonas, izdarīja tīšas darbības, kas acīmredzami pārsniedz valsts amatpersonai ar likumu piešķirto tiesību un pilnvaru robežas, un šīs darbības radījušas būtisku kaitējumu valsts varai un pārvaldības kārtībai, kā arī ar likumu aizsargātām personas tiesībām un interesēm, ir saistītas ar vardarbību un izraisījušas smagas sekas.

Turklāt /pers. B/, /pers. C/, /pers. G/ un /pers. H/ saukti pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas par to, ka viņi personu grupā tīši nodarīja dzīvībai bīstamu miesas bojājumu (tīšu smagu miesas bojājumu), kas vainīgā neuzmanības dēļ bija par iemeslu cietušā nāvei.

[2] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2003.gada 5.jūnija spriedumu /pers. B/, /pers. C/, /pers. G/ un /pers. H/ atzīti par nevainīgiem pret viņiem celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas, 125.panta trešās daļas un attaisnoti pierādījumu trūkuma dēļ.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 2.decembra spriedumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurores Indras Petruhno apelācijas protestu Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2003.gada 5.jūnija spriedums atcelts daļā par /pers. B/, /pers. C/, /pers. G/ un /pers. H/ atzīšanu par nevainīgiem un attaisnošanu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas, 125.panta trešās daļas.

/pers. B/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas (likuma redakcijā līdz 2005.gada 1.janvārim) ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem, pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim) ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu sods pēc noziedzīgo nodarījumu kopības /pers. B/ noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta piekto daļu galīgais sods /pers. B/ noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem un naudas sods 3600 latu apmērā.

/pers. C/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas (likuma redakcijā līdz 2005.gada 1.janvārim) ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem, pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim) ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. C/ noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem.

/pers. G/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas (likuma redakcijā līdz 2005.gada 1.janvārim) ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem, pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim) ar brīvības atņemšanu uz 7 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. G/ noteikts brīvības atņemšana uz 7 gadiem.

/pers. H/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas (likuma redakcijā līdz 2005.gada 1.janvārim) ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem, pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 1.aprīlim) ar brīvības atņemšanu uz 5 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. H/ noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 465.pantu, lieta apelācijas instances tiesā iztiesāta apsūdzētā /pers. G/ prombūtnē (*in absentia*).

[4] Ar Augstākās tiesas 2014.gada 23.septembra lēmumu, izskatot lietu kasācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. H/, apsūdzēto /pers. B/, /pers. C/ un /pers. H/ aizstāvju Valērija Ickeviča un Jeļenas Kvjatkovskas un apsūdzētā /pers. G/ aizstāvja Aleksandra Berezina kasācijas sūdzībām, Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 2.decembra spriedums grozīts daļā par /pers. G/ noteikto sodu pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas, 125.panta trešās daļas un daļā par galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu.

/pers. G/ sodīts pēc Krimināllikuma 317.panta otrās daļas (likuma redakcijā līdz 2005.gada 1.janvārim), piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem 6 mēnešiem, pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada

1.aprīlim), piemērojot Krimināllikuma 49.[1] panta pirmās daļas 1.punktu, ar brīvības atņemšanu uz 6 gadiem 6 mēnešiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /pers. G/ noteikts brīvības atņemšana uz 6 gadiem 6 mēnešiem.

Turklāt ar Augstākās tiesas 2014.gada 23.septembra lēmumu Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 2.decembra spriedums atcelts daļā par /pers. B/ noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta piekto daļu un šajā daļā kriminālprocess izbeigts.

[5] Ar Augstākās tiesas 2018.gada 19.jūnija lēmumu, izskatot lietu kasācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. G/ kasācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas 2013.gada 2.decembra spriedums atstāts negrozīts, bet apsūdzētā /pers. G/ kasācijas sūdzība noraidīta.

[6] 2017.gada 5.jūnijā Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrā tika iesniegti notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ pieteikumi (turpmāk arī –Pieteikumi) par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Pieteikumos norādīti šādi lietas faktiskie apstākļi un sniegtas šādas ziņas par jaunatklātajiem apstākļiem.

[6.1] Jau iepriekš – 2014.gada 6.oktobrī – notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ advokāts Indulis Bukovskis vērsies Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrā ar pieteikumu par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, taču ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras virsprokurora vietnieces Zanes Kabuces 2015.gada 20.janvāra lēmumu šis pieteikums noraidīts. Savukārt ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras virsprokurora lēmumu tika noraidīta sūdzība par prokurores Z. Kabuces lēmumu un šis virsprokurora lēmums nebija pārsūdzams.

[6.2] 2015.gada jūlijā /pers. B/ un /pers. C/ vērsās Satversmes tiesā, lūdzot atzīt Kriminālprocesa likuma 657.panta pirmo, trešo un piekto daļu par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk arī – Satversmes) 92.panta pirmajam teikumam. Ar Satversmes tiesas 2015.gada 6.augusta lēmumu pēc /pers. B/ un /pers. C/ pieteikuma Satversmes tiesā tika ierosināta lieta „Par Kriminālprocesa likuma 657.panta pirmās, trešās un piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam". Ar Satversmes tiesas 2016.gada 29.aprīļa spriedumu tika nolemts atzīt Kriminālprocesa likuma 657.panta pirmo, trešo un piekto daļu, ciktāl tās pieļauj to, ka prokurors, kurš kriminālprocesā veicis izmeklēšanas darbības, izmeklēšanas uzraudzību, kriminālvajāšanu vai uzturējis valsts apsūdzību, izlemj jautājumu par šā kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmajam teikumam un spēkā neesošām no 2017.gada 1.janvāra. Satversmes tiesa spriedumā norādījusi, ka ar likumdevēja pieņemto jauno procesuālo regulējumu jābūt novērstām šaubām par to prokuroru neitralitāti, kuri izlemj jautājumu par kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, turklāt tiesības izmantot šo jauno procesuālo regulējumu būtu piešķiramas arī pieteikuma iesniedzējiem, proti, /pers. B/ un /pers. C/.

Ar 2017.gada 20.marta likumu „Grozījumi Kriminālprocesa likumā", kas stājās spēkā 2017.gada 26.aprīlī, tika izdarīti grozījumi Kriminālprocesa likuma 62.nodaļā „Kriminālprocesa atjaunošana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem", tostarp Kriminālprocesa likuma 657.pants tika izteikts jaunā redakcijā un šā panta otrajā daļā tika noteikts, ka procesu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai nedrīkst veikt prokurors, kurš kriminālprocesā veicis izmeklēšanas darbības, izmeklēšanas uzraudzību, kriminālvajāšanu vai piedalījies krimināllietas izskatīšanā kādā no tiesu instancēm.

2017.gada 30.marta likuma „Grozījumi Kriminālprocesa likumā" pārejas noteikumos norādīts, ka Satversmes tiesas 2016.gada 29.aprīļa spriedumā minētajiem konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem pēc šā likuma spēkā stāšanās ir tiesības iesniegt pieteikumu par tiem jaunatklātajiem apstākļiem, attiecībā uz kuriem pirms šā likuma spēkā stāšanās bija pieņemts prokurora lēmums par atteikšanos atjaunot kriminālprocesu.

Ievērojot minēto tiesisko regulējumu, notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ advokāts /pers. A/ no jauna vērsies Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrā ar pieteikumiem par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

[6.3] Ziņas par jaunatklātajiem apstākļiem pamatotas ar līdzapsūdzētā /pers. H/ 2014.gada 3.oktobra „Atzīšanos neziņošanā par nozieguma izdarīšanu kriminālprocesā Nr. 1089136002" (turpmāk arī – Atzīšanās), kuru /pers. H/ adresējis ģenerālprokuroram Ērikam Kalnmeieram, Augstākās tiesas priekšsēdētājam Ivaram Bičkovičam un /pers. C/ aizstāvjiem Indulim Bukovskim un Valērijam Ickevičam. Minētajā dokumentā /pers. H/ norādījis, ka 2002.gadā viņi ar /pers. G/ nav aizveduši aizturēto /pers. P/ uz policijas iecirkni, bet ieveduši Rumbulas meža masīvā, kur /pers. G/ nodarījis /pers. P/ smagus miesas bojājumus. Minēto faktu viņi noslēpuši, norādot, ka šajā laikā stāvējuši automašīnu sastrēgumā un tādēļ policijas iecirknī ieradušies ar nokavēšanos. Pēc tam ar /pers. G/ vienojušies par to, ka gadījumā, ja tiks uzsākts kriminālprocess un tiks taisīts notiesājošs spriedums, /pers. G/ vērsīsies tiesībsargājošajās iestādēs ar vaļsirdīgu atzīšanos izdarītajā. Visus šos 12 gadus, kuru laikā notikusi tiesvedība, viņš, draudzības jūtu vadīts, pildījis /pers. G/ doto solījumu un klusējis par notikušo, taču šobrīd, kad /pers. G/ ir atkāpies no sava solījuma, arī viņam vairs nav tiesību klusēt, jo viņš nespēj sadzīvot ar domu, ka viņa klusēšanas dēļ bijušie kolēģi /pers. B/ un /pers. C/ saņēmuši sodu par noziegumu, kuru nav izdarījuši.

[6.4] /pers. H/ sniegtās ziņas atzīstamas par jaunatklātu apstākli saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 655.panta otrās daļas 1.punktu, kas noteic, ka par jaunatklātiem apstākļiem uzskatāmas ar spēkā stājušos tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu atzītas cietušā vai liecinieka apzināti nepatiesas liecības, apzināti nepatiess eksperta atzinums, tulkojums, lietisko pierādījumu, izmeklēšanas un tiesas darbību protokolu vai lēmumu viltojums, kā arī citu pierādījumu viltojums, kuri bijuši pamatā nelikumīga nolēmuma pieņemšanai.

Lai arī panta tekstā ir ietvertas norādes uz cietušā vai liecinieka liecībām, Kriminālprocesa likuma normu sistēmiskā analīze ļauj atzīt, ka pants būtu attiecināms uz visām liecinošajām personām, kuru liecības var tikt izmantotas kā pierādījumi, jo saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 128.panta trešo daļu nevienam pierādījumam nav noteikta augstāka ticamības pakāpe kā pārējiem. Tāpat sistēmiski aplūkojama likumā ietvertā prasība pēc notiesājoša sprieduma par apzināti nepatiesām liecībām. Ievērojot to, ka personām, kurām ir tiesības uz aizstāvību, nav paredzēta atbildība par apzināti nepatiesu liecību sniegšanu, nav iespējams arī spriedums, kurā šāds fakts tiek konstatēts. Turklāt to, ka apzināti nepatiesu liecību vai viltotu pierādījumu faktu var konstatēt ne tikai ar tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu par sodu, apliecina Kriminālprocesa likuma 655.panta otrās daļas 3.punkts, kurā noteikts, ka gadījumā, ja nav iespējams taisīt spriedumu tāpēc, ka iestājies noilgums, izdots amnestijas akts, apžēlotas atsevišķas personas vai miris apsūdzētais, šā panta otrās daļas 1. un 2.punktā minēto jaunatklāto apstākļu esamību konstatē izmeklēšana, ko izdara šajā nodaļā paredzētajā kārtībā. Lai arī minētais gadījums šajā pantā nav norādīts, tomēr nav pamata šo normu tulkot tikai gramatiski, tādēļ atzīstams, ka tā piemērojama arī aprakstītajā gadījumā, jo ļauj sasniegt normas mērķi – nepamatota sprieduma atcelšanu. Savukārt tas, ka /pers. H/ liecības ir bijušas nelikumīga tiesas nolēmuma pieņemšanas pamatā, secināms no apelācijas instances tiesas norādes par to, ka, izvērtējot apsūdzēto pretrunīgās liecības, apelācijas instances tiesai ir pamats uzskatīt, ka konstatētos miesas bojājumus /pers. P/ nodarījuši apsūdzētie. Līdz ar /pers. H/ Atzīšanos apsūdzēto liecību pretrunīgums tiek novērsts un /pers. H/ liecības iespējams izmantot /pers. B/ un /pers. C/ nevainīguma pamatošanā.

[6.5] /pers. H/ sniegtās ziņas atzīstamas par jaunatklātu apstākli arī saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 655.panta otrās daļas 3.punktu, kas noteic, ka par jaunatklātiem apstākļiem uzskatāmi citi apstākļi, kas, pieņemot nolēmumu nav bijuši zināmi tiesai vai prokuroram un kas paši par sevi vai kopā ar agrāk konstatētajiem apstākļiem norāda, ka persona nav vainīga vai izdarījusi vieglāku vai smagāku noziedzīgu nodarījumu nekā tas, par kuru tā notiesāta vai tai piemērots prokurora priekšraksts par sodu, vai arī kas liecina par attaisnotā vai tās personas vainu, attiecībā uz kuru kriminālprocess bijis izbeigts.

/pers. H/ 2014.gada 3.oktobra Atzīšanās ir norādīti apstākļi, kas, pieņemot nolēmumu, nav bijuši zināmi ne tiesai, ne prokuroram. Šie apstākļi paši par sevi un kopā ar agrāk konstatētajiem apstākļiem norāda uz to, ka /pers. B/ un /pers. C/ nav izdarījuši Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

Rīgas apgabaltiesa ir apšaubījusi, ka /pers. P/ miesas bojājumi bijuši jau tad, kad apsūdzētie ieradušies /adrese/. Vienlaikus tiesa nav norādījusi pierādījumus, kas ļautu secināt, kurš no apsūdzētajiem un kādos apstākļos šos miesas bojājumus /pers. P/ ir nodarījis. Šādas ziņas nesatur arī apelācijas instances tiesas spriedumā analizētās liecinieku /pers. T/, /pers. U/, /pers. V/ un /pers. Z/ liecības.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzētie pēc ierašanās /adrese/ ir vairākkārt iesituši cietušajam /pers. A0/, taču šāds tiesas atzinums nevar būt par pamatu, lai konstatētu /pers. B/ un /pers. C/ vainīgumu Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā, jo apsūdzība pēc šī panta viņiem celta par smagu miesas bojājumu nodarīšanu /pers. P/. Turklāt tiesa nav konstatējusi, kurš no apsūdzētajiem tieši un kādus miesas bojājumus /pers. A0/ ir nodarījis.

Ar 2002.gada 26.augusta ekspertu atzinumu Nr. 13027 secināts, ka uz vates tampona, kas izņemts automašīnas /TL marka/, valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, aizmugurējo kreiso durvju iekšpusē, ir konstatētas /pers. P/ asins pēdas, taču lietā nav strīda par to, ka tieši ar šo automašīnu brauca /pers. H/ un /pers. G/ un tieši ar šo automašīnu uz policijas iecirkni tika nogādāts /pers. P/. Savukārt ar 2002.gada 6.septembra ekspertu atzinumu Nr. 12792/13029 secināts, ka uz /pers. G/ un /pers. H/ krekliem, kas izņemti 2002.gada 31.jūnijā, konstatētas /pers. P/ asins pēdas, bet uz /pers. B/ un /pers. C/ apģērba un apaviem asins pēdas nav konstatētas. Šie ekspertu atzinumi ir izvērtējami kopsakarā ar /pers. H/ 2014.gada 3.oktobra Atzīšanos un tajā sniegto notikumu izklāstu.

[6.6] Interpretējot Kriminālprocesa likuma 655.panta otrās daļas punktus, jāņem vērā kriminālprocesa pamatprincipi, tostarp Kriminālprocesa likuma 19.panta pirmajā daļā nostiprinātā nevainīguma prezumpcija un šā panta trešajā daļā ietvertais princips par to, ka visas saprātīgās šaubas, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību. No minētā izriet, ka, izvērtējot jaunatklāto apstākļu nozīmi attiecībā uz spēkā stājušos nolēmumu krimināprocesā, nav jākonstatē, ka šie apstākļi izslēdz notiesāto vainīgumu, bet jāatzīst, ka tie rada saprātīgas šaubas par vainīgumu. Iepriekš izklāstītie apsvērumi sniedz pārliecinošu pamatu šaubām par /pers. B/ un /pers. C/ vainīgumu, līdz ar to ir konstatējams pamats procesa uzsākšanai jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai.

[7] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora Mārtiņa Jansona 2017.gada 20.jūlija lēmumu (turpmāk arī – Prokurora lēmums) /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ pieteikumi par krimināprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem noraidīti.

Prokurora lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[7.1] /pers. H/ Atzīšanās norādītā informācija ir vērtējama kā viņa versija par noziedzīgā nodarījuma apstākļiem, iepriekš sniegto liecību grozīšana un aizstāvības pozīcijas maiņa. Šī informācija ne pati par sevi, ne kopā ar krimināprocesā iepriekš konstatētajām ziņām par faktiem nenorāda uz to, ka /pers. H/, kā arī /pers. B/ un /pers. C/ nav izdarījuši viņiem inkriminētos noziedzīgos nodarījumus. Turklāt Pieteikumiem nav pievienoti nekādi jauni, tiesai vai prokuroram agrāk nezināmi dokumenti vai citi pierādījumi, kas papildus /pers. H/ apgalvojumiem apstiprinātu, ka miesas bojājumus /pers. P/ ir nodarījis tikai /pers. G/, bet /pers. B/ un /pers. C/ vispār nav atradušies noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vietā. Šādi /pers. H/ apgalvojumi neatbilst arī pārējiem lietā iegūtajiem pierādījumiem, tādēļ tie neizraisa šaubas par spēkā esošā tiesas nolēmuma likumību un pamatotību. Arī Augstākā tiesa 2016.gada 17.marta lēmumā lietā Nr. SKK-J-141/2016 ir norādījusi, ka nevis jebkurš jaunatklāts apstāklis pats par sevi ir iemesls spēkā esoša nolēmuma atcelšanai, bet tikai tāds apstāklis, kam bijusi izšķiroša nozīme lēmuma pieņemšanā.

[7.2] Notiesājošais spriedums nav pamatots tikai ar apsūdzēto liecībām, kuri savu vainīgumu inkriminēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā nekad nav atzinuši, bet ar visiem pirmstiesas krimināprocesa laikā iegūtajiem un tiesas sēdē pārbaudītajiem pierādījumiem to kopumā un savstarpējā sakarībā. Turklāt /pers. H/ Atzīšanās norādītā informācija ir pretrunā ar vairākiem citiem krimināllietā iegūtajiem pierādījumiem. Nav pamata uzskatīt, ka ceļā uz policijas nodaļu /pers. B/ automašīna tehnisku iemeslu dēļ apstājusies uz Slāvu tilta, jo šādas ziņas ir pretrunā ar liecinieces /pers. T/ liecībām par to, ka policijas nodaļā vienlaikus ieradušies visi četri policijas darbinieki, kuri pirmo policijas nodaļā ieveduši /pers. P/, taču tūlīt atkal aizveduši projām, bet pēc tam policijas nodaļā ieveduši un atstājuši /pers. A0/, turklāt pēc tam neviens no policijas darbiniekiem policijas nodaļā nav palicis.

Nav iegūts apstiprinājums arī tam, ka /pers. B/ un /pers. C/ saskaņā ar SIA „Latvijas Mobilais Telefons" sniegto informāciju par viņu mobilo telefonu atrašanās vietu noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā atradušies citā vietā, jo no minētās informācijas izriet, ka laikā, kad ticis izdarīts noziedzīgais nodarījums, /pers. B/ un /pers. C/ savus mobilos tālruņus nav izmantojuši, līdz ar to ziņas par viņu atrašanās vietu nav bijis iespējams sniegt. Turklāt ar lietas materiāliem apstiprinās, ka laikā, kad jau mirušais /pers. P/ ticis atvests atpakaļ uz policijas nodaļu, visi četri policijas darbinieki pie policijas nodaļas ieradušies vienlaikus.

Savukārt /pers. H/ apgalvojums par to, ka miesas bojājumus /pers. P/ nodarījis tikai /pers. G/, turklāt neilgā laikā posmā, proti, līdz brīdim, kamēr viņam izdevies pārtraukt /pers. G/ darbības, ir pretrunā ar eksperta atzinumu par to, ka miesas bojājumi /pers. P/ nodarīti apmēram 40 traumatisko iedarbību rezultātā pa dažādām ķermeņa daļām un no dažādām ķermeņa pusēm.

[7.3] Liecības par notikumu gaitu, tostarp par to, ka miesas bojājumus /pers. P/ nodarījis tikai /pers. G/, apsūdzētajiem bija iespēja sniegt jau iepriekš – gan pirmstiesas krimināprocesa laikā, gan pirmās instances un apelācijas instances tiesas sēdēs, gan kasācijas sūdzībās –, taču par šādiem apstākļiem neviens no apsūdzētajiem nav liecinājis. Turklāt pirmstiesas krimināprocesa laikā un tiesā iegūtās ziņas neapstiprina /pers. H/ izklāstīto lietas apstākļu iespējamību.

[7.4] Ievērojot minēto, atzīstams, ka notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ Pieteikumos norādītajā informācijā nav konstatējami jaunatklāti apstākļi, līdz ar to minētie Pieteikumi noraidāmi.

[8] Par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora M. Jansona 2017.gada 20.jūlija lēmumu notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvis /pers. A/ iesniedzis sūdzības (turpmāk arī – Sūdzības) Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā, kurās lūdz nodot pieteikumus par krimināprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem izskatīšanai Augstākajā tiesā.

Sūdzības pamatotas ar šādiem argumentiem.

[8.1] Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora M. Jansona 2017.gada 20.jūlija lēmums ir identisks Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurores Z. Kabuces 2015.gada 20.janvāra lēmumam, līdz ar to atzīstams, ka prokurors M. Jansons savu lēmumu nav pieņēmis patstāvīgi. Šāda situācija neatbilst Latvijas Republikas Satversmes 1. un 92.pantam, tā vērtējama kā prettiesiska arī saskaņā ar Krimināprocesa likumu un Prokuratūras likumu. Turklāt, ievērojot to, ka prokurora M. Jansona lēmums ir identisks prokurores Z. Kabuces lēmumam, savukārt prokurore Z. Kabuce iepriekš bija piedalījusies krimināprocesā Nr. 1089136002, atzīstams, ka arī 2017.gada 20.jūlija lēmumu faktiski pieņēmis prokurors, kurš jau iepriekš ir piedalījies šajā krimināprocesā. Šāda situācija ir pretrunā ar Satversmes tiesas 2016.gada 29.aprīļa spriedumu lietā Nr. 2015-19-01 un Krimināprocesa likuma normām.

[8.2] Prokurora lēmumā nepamatoti konstatēts, ka /pers. H/ Atzīšanās norādītās ziņas par faktiem vērtējamas tikai kā /pers. H/ jauna aizstāvības versija un iepriekš sniegto liecību grozīšana. No Krimināprocesa likuma 62.nodaļas normām, kas reglamentē krimināprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, neizriet nekādi ierobežojumi vērtēt šādas ziņas kā jaunatklātu apstākli. Fakts, ka jaunas ziņas par notikušā apstākļiem sniedz notiesātā persona, pats par sevi nevar būt par pamatu, lai netiktu veikta šo ziņu pārbaude Krimināprocesa likuma 657.pantā paredzētajā kārtībā, un tikai

pēc šādas pārbaudes veikšanas prokurors var izvērtēt, vai pārbaude noslēdzama ar Kriminālprocesa likuma 657.panta 6.vai 7.punktā (domājams – daļā) paredzēto lēmumu.

[8.3] Prokurora lēmumā nepamatoti secināts, ka /pers. H/ Atzīšanās sniegtās ziņas ne pašas par sevi, ne kopā ar kriminālprocesā iepriekš konstatētajiem apstākļiem nenorāda uz to, ka /pers. H/, /pers. B/ un /pers. C/ nav izdarījuši viņiem inkriminētos noziedzīgos nodarījumus. Minēto personu vainīgums Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā tiesas spriedumā konstatēts, pamatojoties vienīgi uz netiešiem pierādījumiem, līdz ar to tieši /pers. H/ Atzīšanās norādītie fakti var ieviest skaidrību par visu četru apsūdzēto personu darbībām laika posmā no /pers. P/ aizturēšanas līdz viņa nāves konstatēšanai. Turklāt, ja prokurors būtu veicis Kriminālprocesa likuma 657.pantā paredzēto pārbaudi par jaunatklātu apstākļu esamību, viņam būtu bijusi iespēja atkārtoti nopratināt /pers. G/ un noskaidrot, vai /pers. G/ apstiprina /pers. H/ sniegtās ziņas par notikumu gaitu un savu lomu šajos notikumos.

[8.4] Par pamatu pieteikuma noraidīšanai nevar būt arī Prokurora lēmumā konstatētais, ka Atzīšanās norādītās ziņas /pers. H/ bija iespēja sniegt jau agrāk, proti, pirmstiesas kriminālprocesa laikā un tiesā. Kriminālprocesa likuma 655.panta otrās daļas 3.punktā jaunatklātu apstākļu konstatēšanai ir izvirzīts kritērijs – ja tie nav bijuši zināmi tiesai vai prokuratūrai –, bet nevis nav bijuši zināmi kādam no apsūdzētajiem, līdz ar to, ja /pers. H/ nolēmis kļūt atklāts pēc tiesas sprieduma stāšanās spēkā un dara prokuroram zināmus faktus, kas viņam iepriekš nebija zināmi, ne Kriminālprocesa likuma 655.pants, ne arī kāda cita norma nesniedz prokuroram iespēju atteikties no šo apstākļu vērtēšanas tikai tādēļ, ka apsūdzētais par tiem iepriekš noklusējis. Turklāt pārmetums par ziņu savlaicīgu nesniegšanu būtu adresējams /pers. H/, nevis /pers. B/ un /pers. C/, jo ne /pers. B/, ne /pers. C/ rīcībā līdz pat /pers. H/ 2014.gada 3.oktobra Atzīšanās nebija ziņu par viņa un /pers. G/ lomu šajā noziedzīgajā nodarījumā.

[8.5] Prokurora lēmumā nepamatoti norādīts, ka /pers. H/ Atzīšanās sniegtās ziņas ir pretrunā ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem. Pamatojot savus atzinumus šajā daļā, prokurors atsaucies uz liecinieces /pers. T/ liecībām un SIA „Latvijas Mobilais Telefons" sniegto informāciju par tālruņu atrašanās vietām. Šādas atsauces atzīstamas par nekorektām, jo minētie pierādījumi nav pretrunā ar /pers. H/ sniegtajām ziņām. Liecinieces /pers. T/ liecības pirmās instances tiesa atzinusi par nekonsekventām un tādēļ nav izmantojusi tās pierādīšanā. Arī apelācijas instances tiesā nolasītas/pers. T/ liecības pirmstiesas kriminālprocesa laikā, kurās viņa norādījusi, ka par to, ka uz policijas nodaļu /pers. A0/ un /pers. P/ atvesti vienlaicīgi, viņai nekas nav zināms, un viņa nav dzirdējusi, ka kāds par to runātu. Savukārt attiecībā uz SIA „Latvijas Mobilais Telefons" sniegtajām ziņām pats prokurors ir konstatējis, ka ne /pers. B/, ne /pers. C/ savus mobilos telefonus šajā laikā nav izmantojuši, līdz ar to ziņas par šo mobilo telefonu atrašanās vietām noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā nav sniegtas. Objektīvi vērtējot šīs ziņas, var secināt vienīgi to, ka /pers. B/ un /pers. C/ atrašanās vieta noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā nav zināma, nevis to, ka viņi šajā laikā bijuši kopā ar /pers. H/ un /pers. G/. Savukārt šāds secinājums nav pretrunā ar /pers. H/ Atzīšanās sniegtajām ziņām.

[8.6] Prokurora lēmumā nepamatoti norādīts, ka /pers. H/ Atzīšanās sniegtās ziņas par to, ka miesas bojājumus /pers. P/ nodarījis tikai /pers. G/, neatbilst eksperta atzinumam, no kura izriet, ka miesas bojājumi /pers. P/ nodarīti 40 traumatisku iedarbību rezultātā pa dažādām ķermeņa daļām un no dažādām ķermeņa pusēm. No Prokurora lēmuma nav saprotams, no kādiem lietā esošiem pierādījumiem prokurors secinājis, cik ilgs laiks ir vajadzīgs, lai izdarītu 40 sitienus. Turklāt no /pers. H/ Atzīšanās nav konstatējamas precīzas ziņas par to, cik ilgi /pers. G/ sitis /pers. P/, pirms /pers. H/ viņu apturējis. Šos jautājumus prokuroram būtu iespēja noskaidrot un izvērtēt, Kriminālprocesa likuma 657.panta piektās daļas kārtībā pieņemot lēmumu par procesa uzsākšanu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai un veicot izmeklēšanu, ievērojot Kriminālprocesa likuma nosacījumus par pirmstiesas kriminālprocesu.

[9] Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2018.gada 11.janvāra lēmumu: 1) lieta Nr. 4.1-1/0322/17 sakarā ar /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora M. Jansona 2017.gada 20.jūlija lēmumu par pieteikuma par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem noraidīšanu un lieta Nr. 4.1-1/0323/17 sakarā ar /pers. B/ pārstāvja /pers. A/ sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora M. Jansona 2017.gada 20.jūlija lēmumu par pieteikuma par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem noraidīšanu apvienotas vienā lietvedībā; 2) /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ pieteikumi par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem nodoti izskatīšanai Augstākajā tiesā.

Lēmums pamatots ar šādiem argumentiem.

[9.1] Prokurora norāde, ka par /pers. H/ Atzīšanās norādītajiem apstākļiem apsūdzētajiem bija tiesības ziņot agrāk, neatbilst Kriminālprocesa likuma 655.pantam. /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja pieteikumos par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem ir norādīti apstākļi, kuri prokuratūrai un tiesai iepriekš nebija zināmi, kā arī atklāti iemesli, kādēļ šī informācija netika sniegta agrāk.

[9.2] Prokurora norādes par to, ka pēc /pers. P/ piekaušanas /pers. G/, /pers. H/, /pers. B/ un /pers. C/ policijas nodaļā ieradušies vienlaicīgi, neapliecina, ka pirms tam /pers. B/ un /pers. C/ atradušies noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vietā.

[9.3] Ievērojot to, ka eksperta atzinumā /pers. P/ traumu iegūšanas laiks precīzi nav konstatēts, nav saprotama prokurora norāde par to, ka /pers. H/ Atzīšanās norādītie apstākļi, ka miesas bojājumus /pers. P/ nodarījis tikai /pers. G/ neilgā laika posmā, ir pretrunā ar eksperta atzinumu. Lai arī ar eksperta atzinumu ir konstatēts, ka miesas bojājumi /pers. P/ nodarīti 40 traumatisku iedarbību rezultātā pa dažādām ķermeņa daļām un no dažādām pusēm, tas neizslēdz, ka minētos miesas bojājumus varēja nodarīt viena persona.

[9.4] Ievērojot minēto, ir pamats uzskatīt, ka atbilstoši Kriminālprocesa likuma 655.panta otrās daļas 3.punktam ir konstatējami jaunatklāti apstākļi, kas nebija zināmi iztiesāšanas laikā un kas varētu būt par pamatu spēkā esošā tiesas nolēmuma atcelšanai, tādēļ /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja pieteikumi nosūtāmi izskatīšanai Augstākajā tiesā.

[10] Uz tiesas sēdi tika konvojēti notiesātie /pers. B/ un /pers. C/, uz tiesas sēdi ieradās prokurore I. Ščepavičute, kā arī notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvji J. Rozenbergs un A. Smans.

Par tiesas sēdes laiku un vietu kā personai, kuras likumiskās intereses aizskar pieteikums un tiesneša lēmums, tika paziņots notiesātajam /pers. H/, un viņš tika informēts par tiesībām lūgt, lai viņam tiek nodrošināta iespēja piedalīties tiesas sēdē, taču šāds lūgums no notiesātā /pers. H/ nav saņemts.

Par tiesas sēdes laiku un vietu kā personai, kuras likumiskās intereses aizskar pieteikums un tiesneša lēmums, tika paziņots notiesātajam /pers. G/. /pers. G/ uz tiesas sēdi nav ieradies. 2018.gada 19.jūnijā no /pers. G/ saņemts iesniegums, kurā viņš lūdz atlikt lietas izskatīšanu un nākamajā tiesas sēdē nodrošināt viņa piedalīšanos ar videokonferences starpniecību. Pamatojot šādu lūgumu, /pers. G/ norādījis, ka pastāvīgi dzīvo Īrijā un uz tiesas sēdi personīgi ierasties nevar, jo 2017.gada 20.maijā iesniedzis attiecīgajām Latvijas tiesībsargājošajām iestādēm iesniegumu par speciālās procesuālās aizsardzības piešķiršanu sakarā ar to, ka 2014.gada 28.septembrī notiesātie /pers. B/ un /pers. C/ izteikuši draudus viņam un viņa ģimenes locekļiem gadījumā, ja viņš krimināllietas iztiesāšanas ietvaros neuzņemsies visu vainu. Minētā lieta sakarā ar viņa sūdzību par ģenerālprokurora lēmumu atrodas izskatīšanā Augstākajā tiesā. Vienlaikus /pers. G/ norādījis, ka vēlas īstenot savas procesuālās tiesības lietas izskatīšanā, iepazīties ar lietas materiāliem un noslēgt vienošanos ar advokātu par juridiskās palīdzības sniegšanu.

Par tiesas sēdes laiku un vietu kā personām, kuru likumiskās intereses aizskar pieteikums un tiesneša lēmums, tika paziņots cietušajiem /pers. AJ/ un /pers. A0/ un viņiem tika izskaidrotas tiesības piedalīties tiesas sēdē, taču cietušie uz tiesas sēdi nav ieradušies, par savas neierašanās

iemesliem tiesai nav ziņojuši un atlikt lietas izskatīšanu nav lūguši.

Kārtību, kādā Augstākā tiesa izskata lietu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, reglamentē Kriminālprocesa likuma 660.pants. Minētā panta trešā daļa noteic, ka personas, kuras tiesības vai likumiskās intereses aizskar pieteikums un prokurora vai tiesneša lēmums, neierašanās uz tiesas sēdi nav šķērslis lietas izskatīšanai.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 660.panta trešo daļu, Augstākā tiesa atzīst par iespējamu izskatīt lietu bez notiesāto /pers. H/ un /pers. G/, kā arī bez cietušo /pers. AJ/ un /pers. A0/ piedalīšanās.

Augstākā tiesa atzīst, ka nepastāv objektīvi šķēršļi, kas liegtu notiesātajam /pers. G/ ierasties uz tiesas sēdi un pašam personīgi vai ar pārstāvja starpniecību īstenot savas procesuālās tiesības.

[11] Tiesas sēdē notiesātie /pers. B/ un /pers. C/, kā arī viņu pārstāvji J. Rozenbergs un A. Smans iesniegtos pieteikumus par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem uzturēja, pamatojoties uz Pieteikumos izklāstītajiem argumentiem.

Prokurore I. Ščepavičute tiesas sēdē lūdza Pieteikumus noraidīt, pamatojoties uz Prokurora lēmumā norādītajiem apstākļiem. Vienlaikus prokurore norādīja, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokurors pieņēmis lēmumu par Pieteikumu noraidīšanu, neievērojot Kriminālprocesa likuma 657.pantā noteikto procesuālo kārtību, proti, pirms lēmuma pieņemšanas nav veicis jaunatklāto apstākļu izmeklēšanu, taču minētais procesuālais pārkāpums atzīstams par nebūtisku, jo nav ietekmējis Prokurora lēmuma tiesiskumu un pamatotību.

Motīvu daļa

[12] Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2018.gada 11.janvāra lēmums un Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora 2017.gada 20.jūlija lēmums atceļami un lieta nosūtāma Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrai procesa jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai veikšanai.

[12.1] Kriminālprocesa likuma 655.panta pirmā daļa noteic, ka atjaunot kriminālprocesu, kurā ir spēkā stājies tiesas spriedums vai lēmums, vai prokurora priekšraksts par sodu, var sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

To apstākļu uzskaitījums, kuri uzskatāmi par jaunatklātiem apstākļiem, sniegts Kriminālprocesa likuma 655.panta otrajā daļā, savukārt process, kādā veicama jaunatklātu apstākļu izmeklēšana, noteikts Kriminālprocesa likuma 657.pantā.

Minētā panta pirmajā daļā norādīts, ka iemesls procesa uzsākšanai jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai ir kriminālprocesā iesaistītās personas, kuras tiesības vai likumiskās intereses tika aizskartas kriminālprocesā, vai tās pārstāvja pieteikums, kā arī informācija, kas iegūta cita kriminālprocesa gaitā, ja ir šā likuma 655.panta otrajā daļā noteiktais pamats. Pieteikums iesniedzams prokuratūrai pēc sākotnējā kriminālprocesa izskatīšanas vietas.

Kriminālprocesa likuma 657.panta trešajā daļā norādīts pieteikuma par jaunatklātiem apstākļiem saturs, bet šā panta ceturtajā daļā noteikts, ka gadījumā, ja pieteikumā nav ietverta šā panta trešajā daļā norādītā informācija vai pieteikuma saturs attiecībā uz jau izskatītā pieteikumā norādītajiem jaunatklātajiem apstākļiem pēc būtības nav mainījies, prokurors pieņem lēmumu par pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas un paziņo par to pieteicējam.

No lietas materiāliem redzams, ka notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvis /pers. A/ atbilstoši Kriminālprocesa likuma 657.panta pirmajai daļai iesniedzis pieteikumus par kriminālprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrā. No lietas materiāliem arī redzams, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokurors, kura izlemšanai nodoti Pieteikumi, nav pieņēmis lēmumu par Pieteikumu atstāšanu bez izskatīšanas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 657.panta ceturto daļu. Tādējādi prokurors ir atzinis, ka Pieteikumu saturs atbilst Kriminālprocesa likuma 657.panta trešās daļas prasībām.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 657.panta piektā daļa noteic, ka gadījumā, ja pieteikumā ir ietverta šā panta trešajā daļā norādītā informācija vai ir iegūta informācija cita kriminālprocesa gaitā, prokurors pieņem lēmumu par procesa uzsākšanu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai, uzrakstot to rezolūcijas veidā, un veic izmeklēšanu, ievērojot šā likuma noteikumus par pirmstiesas kriminālprocesu, un paziņo par to pieteicējam.

No minētās tiesību normas nepārprotami izriet, ka gadījumā, ja prokurors konstatē, ka Kriminālprocesa likuma 657.panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā ir iesniegts pieteikums par kriminālprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem un tā saturs atbilst Kriminālprocesa likuma 657.panta trešās daļas nosacījumiem, viņš pieņem lēmumu par procesa uzsākšanu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai un veic izmeklēšanu, ievērojot Kriminālprocesa likuma noteikumus par pirmstiesas kriminālprocesu, un paziņo par to pieteicējam.

Kriminālprocesa likuma 657.panta sestajā daļā noteikts, ka gadījumā, ja prokurors pēc jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas pabeigšanas atzīst, ka ir pamats lemt par kriminālprocesā spēkā stājušās nolēmuma atcelšanu, viņš pieņem lēmumu par pieteikuma kopā ar krimināllietu un materiāliem, kas iegūti izmeklējot jaunatklātos apstākļus, nodošanu izskatīšanai Augstākajai tiesai, bet ja personai bija piemērots prokurora priekšraksts par sodu,– Ģenerālprokuratūrai. Savukārt Kriminālprocesa 657.panta septītajā daļā norādīts, ka gadījumā, ja prokurors pēc jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas neatrod pamatu nolēmuma atcelšanai šo apstākļu dēļ, viņš pieņem motivētu lēmumu par pieteikuma noraidīšanu.

Arī no minētajām tiesību normām izriet, ka izdarīt secinājumus par to, vai pieteikumā norādītie apstākļi atzīstami par jaunatklātiem apstākļiem, un pieņemt lēmumu par lietas nodošanu izskatīšanai Augstākajai tiesai vai Ģenerālprokuratūrai, vai par pieteikuma noraidīšanu, prokurors var vienīgi pēc jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas pabeigšanas.

No lietas materiāliem redzams, ka prokurors, konstatējot likumā norādīto iemeslu un pamatu procesa uzsākšanai jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai, nav rīkojies atbilstoši Kriminālprocesa likuma 657.panta piektās daļas prasībām, proti, nav pieņēmis lēmumu par procesa uzsākšanu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai un nav veicis šādu izmeklēšanu. Arī lēmumu par Pieteikumu noraidīšanu prokurors pretēji Kriminālprocesa likuma 657.panta septītās daļas prasībām pieņēmis bez jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas.

[12.2] Latvijas Republikas Satversmes 92.panta pirmais teikums garantē ikvienam tiesības uz taisnīgu tiesu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 92.pantā minētais jēdziens "taisnīga tiesa" ietver divus aspektus, proti, "taisnīga tiesa" kā neatkarīga tiesu varas institūcija, kas izskata lietu, un "taisnīga tiesa" kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs process, kurā lieta tiek izskatīta (*Satversmes tiesas 2002.gada 5.marta sprieduma lietā Nr. 2001-10-01secinājumu daļas 2.punkts, 2008.gada 9.maija sprieduma lietā Nr. 2007-24-01 8.punkts un 2018.gada 14.jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-23-01 12.punkts*).

Augstākā tiesa atzīst, ka tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpums var rasties ne tikai tajā gadījumā, ja valsts nav izpildījusi savus no Satversmes 92.panta izrietošos pienākumus attiecīgas tiesu institūciju sistēmas izveidošanā un atbilstošu procesuālo normu pieņemšanā, bet arī tajā gadījumā, ja amatpersona veikusi procesu, neievērojot pieņemtās normas.

Satversmes tiesa atzinusi, ka Latvijas kriminālprocess ir uzlūkojams kā vienots veselums. Izskatot lietu uzraudzības kārtībā vai sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, tāpat kā izskatot lietu kasācijas kārtībā, sekas var izrādīties izšķirošas apsūdzētajai, respektīvi notiesātajai vai attaisnotajai personai. Tāpēc prasības, ko taisnīgas tiesas jēdziens izvirza krimināllietas izskatīšanas procedūrai kopumā, attiecināmas arī uz lietas izskatīšanu

uzraudzības kārtībā un lietas izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem (*Satversmes tiesas 2002.gada 5.marta spriedums lietā Nr.2001-10-01 4.punkts*).

Augstākā tiesa norāda, ka Krimināprocesa likuma normu konsekventai ievērošanai, tostarp jautājumā par procesa veikšanu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai, ir būtiska nozīme tiesiska, pamatota un taisnīga lēmuma pieņemšanā kā prokuratūrā, tā tiesā, jo īpaši gadījumos, ja pieteikums par krimināprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem pamatots ar Krimināprocesa likuma 655.panta otrās daļas 3.punktu, kurā norādīts uz citiem apstākļiem, kas, pieņemot nolēmumu, nav bijuši zināmi tiesai vai prokuroram.

No Krimināprocesa likuma normām izriet, ka, izskatot personas pieteikumu par jaunatklātiem apstākļiem, jānoskaidro vairāki lietas taisnīgai izlemšanai būtiski jautājumi, tostarp jautājums par to, vai pieteikumā norādītie apstākļi pastāv un ir ticami, kā arī jautājums par to, vai šie apstākļi ir būtiski, un kāda varētu būt to ietekme uz spēkā stājušos nolēmumu krimināprocesā. Šo jautājumu noskaidrošana iespējama, prokuroram veicot procesu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai. Ievērojot to, ka tiesa pati jaunatklāto apstākļu izmeklēšanas funkciju neveic, tai nav cita procesuālā mehānisma, kā iegūt ziņas, lai pārliecinātos, vai pieteikumā norādītie apstākļi atzīstami par jaunatklātiem apstākļiem. Šāda izmeklēšana pirms materiālu iesniegšanas tiesā ir vajadzīga arī tādēļ, lai tiesai neveidotos vienas puses viedoklim atbilstošs priekšstats par izlemjamo jautājumu.

Ievērojot to, ka prokurors, izvērtējot notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja pieteikumu par krimināprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, nav ievērojis Krimināprocesa likuma normas, kas reglamentē procesu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai, Augstākā tiesa uzskata, ka šādu procesu nevar atzīt par taisnīgu, bet tā rezultātā pieņemtos lēmumus par tiesiskiem un pamatotiem. Tādējādi lietā konstatējams tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpums.

Krimināprocesa likuma 660.panta piektajā daļā, kurā norādīti lēmumi, kurus var pieņemt Augstākā tiesa, izskatot lietu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, lēmums par lietas nosūtīšanu prokuratūrai jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai nav ietverts. Tas ir arī saprotami, jo gadījums, kad prokurors nav ievērojis Krimināprocesa likuma prasības un pieņēmis lēmumu par pieteikuma noraidīšanu, neveicot procesu jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai, vērtējams kā ārkārtas gadījums, kurš prasa atbilstošu risinājumu. Ievērojot minēto, Augstākā tiesa atzīst par iespējamu un nepieciešamu pieņemt lēmumu par lietas nosūtīšanu prokuratūrai procesa jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai veikšanai, pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 1.pantu par Krimināprocesa likuma mērķi, 15.pantu par tiesībām uz taisnīgu tiesu un 17.pantu par procesuālo funkciju nodalīšanu.

Augstākā tiesa, nosūtot lietu prokuratūrai procesa jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai veikšanai, atzīst par iespējamu un nepieciešamu atcelt arī Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora 2017.gada 20.jūlija lēmumu par Pieteikumu noraidīšanu. Šādu atziņu Augstākā tiesa pamato ar atsauci uz Krimināprocesa likuma normām, kurās ir paredzēta tiesas kontrole pār izmeklētāja un prokurora darbībām krimināprocesā.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka šāda kontrole izpaužas gan tādējādi, ka tiesa krimināprocesa pirmstiesas stadijā dod piekrišanu procesuālām darbībām, kas saistītas ar pamattiesību ierobežošanu, gan tādējādi, ka lieta pēc būtības tiek izskatīta īpašā krimināprocesa stadijā – iztiesāšanas stadijā. Visas darbības pirms šīs stadijas ir saistītas ar sagatavošanos un nepieciešamo apstākļu radīšanu tam, lai nodrošinātu efektīvu un taisnīgu tiesvedību lietā. Pēc krimināllietas nodošanas tiesai tieši tiesa ir tā institūcija, kas izvērtē visas iepriekšējās krimināprocesa stadijās veiktās procesuālās darbības. Tiesas uzdevums ir arī pārbaudīt, vai iespējamie izziņas izdarītāja un prokurora pārkāpumi pierādījumu iegūšanas gaitā varēja radīt negatīvas sekas attiecībā uz jautājuma izlemšanu par personas vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā (*Satversmes tiesas 2004.gada 11.oktobra sprieduma lietā Nr. 2004-06-01 20.punkts*).

Turklāt Krimināprocesa likuma 25.nodaļas „Sūdzības par ģenerālprokurora lēmumiem" normas noteic Augstākajai tiesai pienākumu izskatīt sūdzības par ģenerālprokurora lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar Krimināprocesa likuma 303., 310. un 410.pantu, kā arī paredz tiesības grozīt vai atcelt ģenerālprokurora lēmumus.

Arī Krimināprocesa likuma 57.nodaļas „Tiesvedības īpatnības, izskatot sūdzības par krimināprocesa izbeigšanas pamatojumu" normas noteic tiesnesim pienākumu izskatīt personu, pret kurām krimināprocess ir izbeigts, sūdzības par izmeklētāja vai prokurora lēmumu izbeigt krimināprocesu, kā arī paredz tiesības atcelt procesa virzītāja lēmumu.

Tādējādi situācija, kad tiesa var izvērtēt prokurora pieņemto lēmumu tiesiskumu un atcelt vai grozīt šos lēmumus, no krimināprocesuālā viedokļa nav pilnībā neierasta un Krimināprocesa likumā ir paredzēti gadījumi, kad tiesa šādus lēmumus var pieņemt.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka prokurors, pieņemot lēmumu par Pieteikumu noraidīšanu, neveicot jaunatklātu apstākļu izmeklēšanu, ir pārkāpis Krimināprocesa likuma normas, kas reglamentē prokurora rīcību, izvērtējot pieteikumu par krimināprocesa atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, savukārt tas apstāklis, ka lietā nav veikts pienācīgs, likumam atbilstošs process, liedz Augstākajai tiesai iespēju pieņemt kādu no Krimināprocesa likuma 660.panta piektajā daļā paredzētajiem lēmumiem. Lai nodrošinātu notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora 2017.gada 20.jūlija lēmums un Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2018.gada 11.janvāra lēmums ir atceļami un lieta nosūtāma Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrai procesa jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai veikšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 1., 15., 17.pantu, 657.panta piekto daļu, 660. pantu, Augstākā tiesa

nolēma:

atcelt Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesneša 2018.gada 11.janvāra lēmumu;

atcelt Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūras prokurora 2017.gada 20.jūlija lēmumu;

nosūtīt lietu sakarā ar notiesāto /pers. B/ un /pers. C/ pārstāvja /pers. A/ pieteikumiem par krimināprocesa Nr. 1089136002 atjaunošanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas prokuratūrai procesa jaunatklātu apstākļu izmeklēšanai veikšanai.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese I.Radzeviča

Tiesnesis A.Freibergs

Tiesnese Ļ.Kušnire

Tiesnese I.Lauka

Tiesnese M.Senkāne